

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Nye digte - 1841

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Nye digte - 1841", i Heiberg, Johan Ludvig: *Nye digte - 1841*, udg. af Klaus P. Mortensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, cop. 1990, s. 143. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibergjl05val-shoot-idm140194652606672.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Nye digte - 1841

Kulturpolitikeren

Heibergs suveræne sejr i polemikken med Oehlenschläger var et stykke gedigent akademisk håndværk, men også et nyt bevis på hans tæft, hans praktiske forståelse for teatrets og publikums behov. Og da han så i 1828 fik succes med det royale bestillingsarbejde, festspillet *Elverhøj*, var banen klar. I december 1828 fik han fast ansættelse som teaterdigter og oversætter og kunne året efter føje professortitlen til sit kendte og efterhånden også frygtede navn.

Op gennem 1830'erne udfoldede Heiberg en omfattende virksomhed som dramatiker og oversætter på Det kongelige Theater og fik på den måde afgørende indflydelse på teatrets repertoirepolitik. 144 Dertil kom så rollen som kritiker og redaktør af *Flyveposten*, som han med store afbrydelser udgav helt frem til 1837, hvor den blev afløst af det kortlivede *Perseus*, 1837-38. Men derudover udøvede Heiberg også det filosofiske håndværk i den række af skrifter, han udsendte i forbindelse med sin stilling som docent ved den militære højskole fra 1830.

Alle disse forehavender var nok dikteret af økonomiske og karrieremæssige hensyn, men Heiberg havde også mere idealistiske motiver, som man med et moderne udtryk kunne kalde kulturpolitiske. Fundamentet for den heibergske kulturpolitik var filosofisk - inspirationen fra Hegel.

Sådan ser det ikke umiddelbart ud. Ganske vist hævder Heiberg i vaudevilleopsatsen, at digteren skal »undervise sine Tilhørere, berigtige deres Smag«, men han forestiller sig ikke, at dannelsen primært skal erhverves ad intellektuel vej. I sin artikel *Om vore nationale Forlystelser fra Flyveposten* Nr. 84-86, 1830 skriver Heiberg: »Man indbilder sig, at Smagen især skal uddannes ved æstetisk Læsning og Kunstnydelse; men der gives et langt simplere Middel dertil i hele Indretningen af det huuslige Liv« (VIII s. 480). Og så remser Heiberg eksempler op, som dækker alt fra møblering til ægteskabeligt samliv og børneopdragelse, kort sagt alt det elementære, som opfylder størstedelen af et menneskes liv. Hans pointe er den, at hvis hverdagslivet ikke gennemtrænges af den gode smag, og det vil i praksis sige: bevidst formning, så bliver vanerne, behovene, tingene et mål i sig selv, sådan at mennesket bliver stikkende i det rent materielle. Dermed er vejen for al højere åndelig virksomhed og udvikling blokeret. Litterær dannelse forudsætter - dannelse. For »det er det samme Skjønne, der gaaer igjennem Alt, men har man ikke opfattet det i det daglige Liv, saa vil man endnu mindre forstaae det i den æstetiske Idee-Verden« (VIII s. 480-481).

Dannelse er altså et spørgsmål om udvikling væk fra det uarticulerede, blot vanemæssige forhold til den elementære behovsverden frem mod stadigt dybere indsigt i den egentlige virkelighed bag ved den materielle. Og så er vi tilbage ved Hegel. Heiberg bestemmer filosofiens opgave som erkendelsen af den evige eller spekulative idé. Virkeligheden er ikke den konkrete foranderlige og forgængelige materielle verden, for »alt Endeligt ophæver sig selv (...) al Realitet er mere end Realitet« (X s. 198-199).